

**JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR
DECEMBER 2012**

**Redegørelse om ungdomssanktioner
og ubetingede fængselsstraffe til unge lovovertrædere,
1. januar til 31. december 2011**

Den 1. juli 2001 trådte muligheden for at idømme unge lovovertrædere under 18 år en ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a, i kraft. Ifølge paragraffens beskrivelse er den møntet på personer, som vurderes at kunne profitere af socialpædagogisk behandling, som på gerningstidspunktet endnu ikke var fyldt 18 år, og som har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Desuden eksisterer der et strafkrav ved, at ungdomssanktionen skal betragtes som et alternativ til en ubetinget fængselsstraf på mellem 30 dage og 1½ år.

Ungdomssanktionen består af et toårigt forløb, der er opdelt i tre faser og omfatter struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling under tilsyn af kommunen. Fase 1 består af et ophold i en sikret institution i typisk to måneder, fase 2 består af et ophold i en åben døgninstitution eller andet egnet opholdssted i som regel op til 12 måneder, og fase 3 er en udslusningsfase, der typisk foregår i ambulanseregime med tilsyn af de kommunale myndigheder i den resterende del af den toårige periode.

1. Materiale

Denne redegørelse vedrører de ungdomssanktioner, der er idømt i 2011. Der er i tidligere rapporter redegjort for sanktioner, der er idømt i perioden 1. juli 2001 til 31. december 2010. Der er endvidere udarbejdet to redegørelser vedrørende forløbet af ungdomssanktionen samt to rapporter om ungdomssanktionens kriminalpræventive effekt. Alle rapporter er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside.¹

Med henblik på at vurdere i hvilket omfang og i hvilke sammenhænge ungdomssanktionen anvendes frem for en ubetinget dom, redegøres endvidere for de ubetingede domme, som unge lovovertrædere er idømt i samme periode, dvs. personer som var under 18 år på gerningstidspunktet og som er idømt en ubetinget dom i 2011. Ubetingede fængselsstraffe på mindre end 30 dage er ikke inkluderet i redegørelsen, ligesom heller ikke frihedsstraffe på mere end 1½ år er det. Den øvre grænse gælder også kombinationsdomme, da ungdomssanktionen ikke forudsættes at kunne anvendes i

¹Se <http://justitsministeriet.dk/arbejdsomr%C3%A5der/forskning>

stedet for kombinationsdomme, hvor den samlede straf (både den betingede og ubetingede) overstiger 1½ år.

Til forskel fra de tidligere rapporter indgår også 14-årige lovovertrædere i denne rapport, idet den kriminelle lavalder i 2011 var 14 år. For at sikre sammenlignelighed med Justitsministeriets tidligere redegørelser om ungdomssanktionen, behandles denne aldersgruppe dog særskilt i et afsnit sidst i rapporten.

2. Antallet og arten af domme

2.1. Ungdomssanktionen

I 2011 er der i 51 tilfælde idømt en ungdomssanktion til unge, der var mellem 15 og 18 år på gerningstidspunktet.²

Vedrørende den første fase af ungdomssanktionen er der i 63 pct. af tilfældene fastsat en maksimal anbringelsestid i en sikret institution på 2 måneder eller derunder, jf. tabel 1.

Tabel 1. Længden af ungdomssanktionens fase 1 ifølge dommen.³

Anbringelse	Antal
Indtil 1 måneds anbringelse i sikret afdeling	2
Indtil 2 måneders anbringelse i sikret afdeling	28
2 måneders anbringelse i sikret afdeling	2
Indtil 3 måneders anbringelse i sikret afdeling	2
Indtil 4 måneders anbringelse i sikret afdeling	1
Indtil 6 måneders anbringelse i sikret afdeling	2
Ingen længstetid angivet	14
I alt	51

For den anden fase er der i 35 af de 51 domme fastsat en længstetid på 12 måneder for anbringelse i en døgninstitution eller på et godkendt opholdssted, og i fem tilfælde er længstetiden fastsat til 14 måneder. I 11 sager er der ikke angivet en længstetid for opholdet i fase 2, men der i ti domme i stedet er oplyst om den maksimale tid i alt for fase 1 og 2. I fem af disse er den samlede anbringelsestid fastsat til maksimalt 12 måneder, i ét tilfælde er længstetiden 14 måneder, og i de resterende fire sager er den sat til 18 måneder.⁴

² Strengt taget blev der idømt 52 ungdomssanktioner, men da to af dommene angår samme person og er idømt inden for samme måned, er de her inkluderet som én dom. Fire af de dømte var 14 år på gerningstidspunktet for *en del af* de forhold, de er dømt for. Da disse unge ikke har fået ophævet deres dom, er de omfattet af de følgende tabeller. Dog inkluderes alene det eller de forhold, der er begået efter det fyldte 15. år.

³ I enkelte domme angives den præcise tid i sikret institution i stedet for den maksimale tid.

⁴ Én person er i 2011 blevet idømt en ungdomssanktion på kun ét års varighed i alt.

I 94 pct. af dommene er det desuden nævnt, at den unge skal ”efterkomme pålæg fra de sociale myndigheder om opholdssted, herunder tilbageførsel til eller fortsat anbringelse på en sikret afdeling eller døgninstitution/godkendt opholdssted indenfor de længstetider, der er fastsat i straffelovens § 74 a, stk. 2, 2. pkt.” eller ”inden for den af retten fastsatte længstetid”.

I fem tilfælde er der i dommen endvidere angivet behandlingstiltag. I tre ud af de fem tilfælde drejer det sig om behandling for misbrug af euforiserende stoffer. Derudover er én blevet indstillet til sexologisk behandling og én til psykologisk/psykiatrisk behandling og/eller behandling mod misbrug af alkohol og narkotika.

I alt otte ungdomssanktioner er anket i 2011. Heraf blev én ændret til en betinget dom og én til en ubetinget dom ved retten i 2. instans, hvorfor de *ikke* indgår som en del af datamaterialet for denne redegørelse. I de øvrige seks tilfælde blev dommen stadfæstet, dog med ændring af længstetiderne i en af sanktionerne.

2.2. De ubetingede fængselsstraffe

I 2011 blev der idømt 355 ubetingede frihedsstraffe på mellem 30 dage og 1½ år til unge i alderen 15-18 år. Lidt over halvdelen af frihedsstraffene – nemlig 187 ud af 355 – er kombinationsdomme med både en ubetinget og en betinget del. Tabel 2 viser strafflængderne fordelt efter hele strafflængden og den ubetingede del.

Tabel 2. Længden af de idømte fængselsstraffe samt længden af alene den ubetingede del.

Ubetinget del												
Hele straf- længden	30 dage	31-45 dage	46-60 dage	Indtil 3 mdr.	Indtil 4 mdr.	Indtil 5 mdr.	Indtil 6 mdr.	Indtil 9 mdr.	Indtil 12 mdr.	Indtil 15 mdr.	Indtil 18 mdr.	I alt
30 dage	22											22
31-45 dage	0	18										18
46-60 dage	8	0	23									31
Indtil 3 mdr.	13	1	3	23								40
Indtil 4 mdr.	8	2	6	2	15							33
Indtil 5 mdr.	4	0	4	0	1	7						16
Indtil 6 mdr.	4	0	13	7	0	0	13					37
Indtil 9 mdr.	6	1	14	14	8	1	2	13				59
Indtil 12 mdr.	3	0	5	6	8	4	12	0	15			53
Indtil 15 mdr.	0	0	2	4	3	2	6	0	0	9		26
Indtil 18 mdr.	0	1	1	2	0	0	5	0	0	0	11	20
I alt	68	23	71	58	35	14	38	13	15	9	11	355

Det ses af tabellen, at der er ganske stor spredning i straflængderne, samt at den ubetingede del af kombinationsdommene er på maksimalt seks måneder.

2.3. Geografisk fordeling

Af tabel 3, der viser fordelingen af domme efter den byret, hvor dommen er afsagt i første instans, fremgår det, at forholdet mellem antal idømte ungdomssanktioner og antal ubetingede frihedsstraffe varierer en del. Da der årligt kun er tale om et ringe antal domme i de enkelte retskredse, kan det dog være vanskeligt at vurdere disse variationer. Derfor er der – foruden de samlede antal ungdomssanktioner og frihedsstraffe afsagt i 2011 – også angivet, hvor mange ungdomssanktioner der er idømt i alt fra 2008 til 2011 samt andelen af ungdomssanktioner ud af alle domme i den periode, jf. de sidste kolonner i tabellen.

Tabel 3. Antal domme fordelt efter retten i første instans i 2011 samt antallet og andelen af ungdomssanktioner i perioden 2008- 2011.

	2011			2008-2011	
	Ungdoms-sanktioner	Frihedsstraffe	I alt	Ungdoms-sanktioner i alt	Andel ungdoms-sanktioner
Kalundborg	0	0	0	2	100 %
Randers	3	3	6	17	46 %
Viborg	0	4	4	14	42 %
Holstebro	4	6	10	16	38 %
Horsens	1	4	5	14	38 %
Hillerød	6	10	16	22	34 %
Herning	2	6	8	12	32 %
Esbjerg	4	18	22	24	28 %
Ålborg	0	14	14	14	24 %
Hjørring	1	5	6	7	22 %
Odense	2	15	17	18	21 %
Kolding	2	8	10	13	21 %
Århus	1	29	30	25	20 %
Svendborg	3	7	10	10	17 %
Helsingør	0	4	4	7	16 %
Glostrup	4	49	53	25	14 %
Frederiksberg	2	34	36	13	12 %
Roskilde	2	20	22	14	12 %
Nykøbing F.	1	12	13	5	11 %
Holbæk	4	14	18	7	10 %
Næstved	1	11	12	7	10 %
Bornholm	0	2	2	1	10 %
Lyngby	0	8	8	5	9 %
Sønderborg	2	20	22	5	8 %
København	6	52	58	20	8 %
I alt	51	355	406	317	18 %

Byretterne er i tabellen placeret efter hyppigheden af ungdomssanktioner med Kalundborg først som den byret, hvor ungdomssanktioner udgør den største andel af samtlige sanktioner til unge lov-

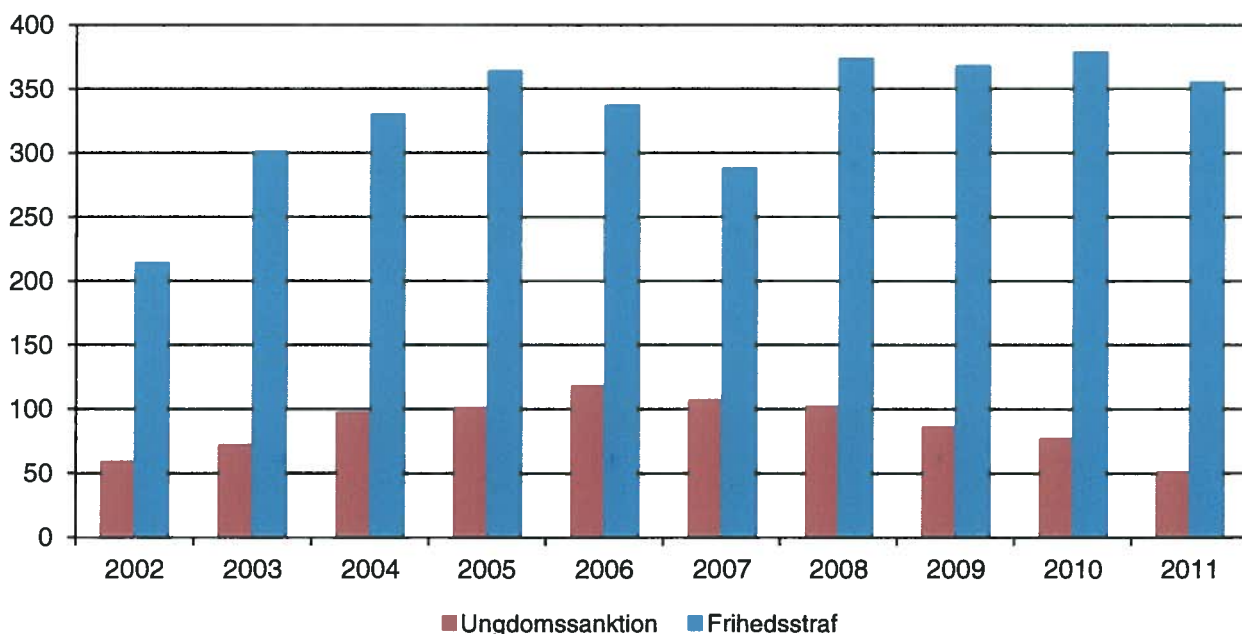
overtrædere fra 2008 til 2011. Der er dog kun afsagt ganske få domme til unge lovovertrædere ved såvel byretten i Kalundborg som ved nogle af de andre byretter.

I øvrigt fremgår, at også byretterne i Randers, Viborg, Holstebro og Horsens forholdsvis hyppigt idømmer en ungdomssanktion, mens det ret sjældent sker ved byretterne i Lyngby, Sønderborg og København.

2.4. Udviklingen i antal ungdomssanktioner og frihedsstraffe til unge

Det årlige antal ungdomssanktioner i forhold til antallet af ubetingede frihedsstraffe til unge mellem 15-18 år fremgår af figur 1. I årene 2002-2005 udgjorde ungdomssanktioner omkring en femtedel af den samlede mængde af disse domme, og denne andel steg til godt en fjerdedel i 2006 og 2007. Siden 2007 er andelen af ungdomssanktioner ud af det samlede antal domme faldet støt, og i 2011 udgjorde andelen af ungdomssanktioner kun 13 pct., hvilket er den laveste andel siden sanktionens indførelse i 2001. Også i absolutte tal er antallet af ungdomssanktioner i 2011 det laveste i perioden.

Figur 1. Det årlige antal idømte ungdomssanktioner og ubetingede frihedsstraffe til unge, 2002-2011.

Figur 1 viser endvidere, at der frem til 2005 skete en kraftig vækst i såvel antallet af ungdomssanktioner som ubetingede domme til unge – en samlet vækst på 70 pct.. I 2006 og især i 2007 blev færre unge idømt disse sanktioner, mens antallet i 2008 var vokset til et niveau, der er lidt højere end det i 2005. Det samlede antal domme var i 2009 og i 2010 ret ensartet, mens antallet af både ubetingede domme og ungdomssanktioner faldt i 2011. I alt 11 pct. færre unge blev i 2011 idømt frihedsstraffe og ungdomssanktioner i forhold til året før.

3. Varetægtsfængsling⁵

3.1. Andel varetægtsfængslede

Af dem, der blev idømt en ungdomssanktion i 2011, har 63 pct. forinden været varetægtsfængslet. I de sager, der endte med en ubetinget frihedsstraf, er denne andel lidt mindre, nemlig 57 pct., jf. tabel 4.

Tabel 4. Domme fordelt efter varetægtsfængslingens art.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	19	154	173
Anbragt i surrogat	28	146	174
Anbragt i arresthus	0	16	16
Anbragt både i surrogat og arresthus	4	39	43
I alt	51	355	406

Unge under 18 år, der varetægtsfængsles, skal primært anbringes i et surrogatfængsel. Som det ses af tabel 4, har en fjerdedel (24 pct.) af de i alt 233 unge, der sad varetægtsfængslet forud for dom, været anbragt i et arresthus under hele eller en del af denne periode. Det er dog alene 16 (svarende til syv pct.) af de varetægtsfængslede, der har siddet i arresthus under hele varetægtsfængslingen. Desuden har opholdet i et arresthus for hovedpartens vedkommende været af kort varighed, jf. det senere.

3.2. Varetægtsfængslingens varighed

Varetægtsfængslingen for de unge, der blev idømt en ubetinget frihedsstraf i 2011, har i gennemsnit været 73 dage, mens den for de unge, som blev idømt en ungdomssanktion, har været 91 dage.

I 2010 var den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslinger for de unge, som er idømt en ungdomssanktion, på 71 – altså 20 dage kortere end i 2011. Den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen for de unge, som blev idømt en frihedsstraf, er derimod mindsket med seks dage i 2011 i forhold til 2010.

45 pct. af de frihedsstraffede, som var varetægtsfængslet i 2011, der har siddet i varetægt i op til otte uger, mens det tilsvarende gælder for 28 pct. af de ungdomssanktionsdømte, jf. tabel 5. Det ses videre af tabellen, at mere end halvdelen (53 pct.) af dem, der idømmes en ungdomssanktion, har siddet varetægtsfængslet i mere end ti uger. Den tilsvarende andel for de varetægtsfængslede, der blev idømt en frihedsstraf, er 43 pct. Sammenlignet med 2010 er andelen af unge, der har været

⁵ Bemærk venligst, at de tabeller, der angår anbringelsessted (surrogat eller arresthus), ikke kan sammenlignes med tabellerne fra tidligere år, jf. *Redegørelse om ungdomssanktioner og ubetingede domme til unge lovovertrædere* (for 2010) samt *Varetægtsfængsling af unge under 18 år. Korrektion af oplysninger fra 2008 til 2010*, begge tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside.

varetægtsfængslet i mere end ti uger, steget for begge grupper, dog især for gruppen af ungdomssanktionsdømte. Den længste varetægtsperiode blandt de ungdomssanktionsdømte er på ca. ni måneder (275 dage), mens den for de frihedsstraffede er på ca. ti måneder (304 dage).

Tabel 5. Domme fordelt efter varetægtsfængslingens længde.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Til og med 2 uger	1	12	13
Fra mere end 2 til 4 uger	2	23	25
Fra mere end 4 til 6 uger	2	28	30
Fra mere end 6 til 8 uger	4	28	32
Fra mere end 8 til 10 uger	6	24	30
Over 10 uger	17	86	103
I alt	32	201	233

Tabel 6 viser de varetægtsfængslede anbringelsessted fordelt efter alder. Som det ses, var godt halvdelen af de varetægtsfængslede 17 år ved varetægtsfængslingens start, omkring en tredjedel var 16 år og en sjettedel 15 år. Det bemærkes desuden, at fire personer var 18 år, da de blev varetægtsfængslet.

Tabel 6. Varetægtsfængslede fordelt efter sted og alder ved varetægtsfængslingens start.⁶

	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Anbragt i surrogat	24	59	88	0	171
Anbragt i arresthus	0	4	8	4	16
Anbragt begge steder	10	12	21	0	43
I alt	34	75	117	4	230

Andelen af de varetægtsfængslede, der anbringes i arresthus i hele eller en del af varetægtsperioden, er – med undtagelse af de 18-årige, der ikke skal anbringes i surrogat – nogenlunde ens for de forskellige alderstrin; 29 pct. af de 15-årige, 21 pct. af de 16-årige og 25 pct. af de 17-årige.

Af tabel 7, der viser den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingen, fremgår det, at de, der har været anbragt i enten alene surrogatfængsel eller arresthus, i gennemsnit har været varetægtsfængslet i henholdsvis 69 dage og 70 dage. De, der har været anbragt begge steder, har sammenlagt en længere varetægtsfængsling, nemlig på 99 dage. Heraf har i gennemsnit 18 dage foregået i et arresthus og de resterende 81 dage i surrogat.

⁶ Både i tabel 6 og 7 er der set bort fra tre personer, hvoraf én var 14 år og to over 18 år ved varetægtsfængslingens start. De har alle begået hovedforholdet i alderen 15-17 år, men den 14-årige havde begået biforhold, som der så senere er bortset fra, før det fyldte 15. år. Grunden til, at to personer først er varetægtsfængslet efter det fyldte 18. år, er, at sagens opklaring havde været meget længe.

Tabel 7. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus.

	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	70	71	69		69
Kun arrest		41	73	92	70
Både surrogat og arrest	99 (29)	95 (4)	101 (22)		99 (18)
I alt	78	73	75	92	75

Den sidstnævnte gennemsnitslængde på 18 dage i arresthus dækker over en meget stor variation. Af de 43 med delt varetægtsfængsling har omtrent fire ud af ti kun opholdt sig i arresthuset én dag, og seks ud af ti har tilbragt mindre end fire dage i arresthuset. Ca. hver syvende har tilbragt mere end 30 dage i arresthuset, og en enkelt person sad der i 231 dage, før han blev flyttet til surrogatfængsel.

4. Kriminalitetens art og omfang

4.1. Kriminalitetens art

I Ekspertgruppens rapport om ungdomskriminalitet nævnes, at det ”navnlige [er] tanken, at ungdomssanktionen skal anvendes ved *grovere personfarlig kriminalitet*, f.eks. vold, røveri og voldtægt. Ungdomssanktionen skal endvidere kunne anvendes i tilfælde af *anden alvorlig kriminalitet*, herunder mere omfattende berigelseskriminalitet, brugstyverier og hærværk.”

Tabel 8. Domme fordelt efter kriminalitetens art.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Voldtægt	0	1	1
Andre seksualforbrydelser	3	1	4
Vold mod tjenestemand	1	10	11
Simpel vold (§ 244)	5	71	76
Alvorligere vold (§ 245)	9	28	37
Trusler og andre voldsforbrydelser	3	17	20
Tyveri ⁷	1	81	82
Røveri	24	97	121
Brandstiftelse	1	9	10
Andre ejendomsforbrydelser	1	9	10
Narkotikaforbrydelser	0	8	8
Våbenovertrædelser ⁸	3	0	3
Andre forbrydelser	0	23	23
I alt	51	355	406

⁷ Den sag om tyveri, der har udløst en ungdomssanktion, omfatter 13 tyverier/indbrud samt et tilfælde af hærværk.

⁸ Med hensyn til våbenovertrædelserne er to af dem, der er idømt en ungdomssanktion, dømt efter straffelovens § 192 a, mens den tredje er dømt efter våbenloven. Sidstnævnte er idømt en ungdomssanktion af ét års varighed.

Som det ses af tabel 8, vedrører lige knap halvdelen (47 pct.) af ungdomssanktionerne røveri, mens det drejer sig om 27 pct. af frihedsstraffene. Lidt over en fjerdedel af ungdomssanktionerne er idømt for simpel eller alvorligere vold, mens der inden for de øvrige kriminalitetstyper er relativt få eller slet ingen unge, der er idømt sanktionen.

Samlet set drejer 65 pct. af ungdomssanktionssagerne sig om såkaldt *grovere personfarlig kriminalitet*, altså alvorligere vold, voldtægt eller røveri, mens det for frihedsstraffene angår 35 pct. af sagerne.⁹

4.2. Kriminalitetens omfang

De forbrydelser, der er omtalt i tabel 8, er sagens hovedforhold, dvs. den forbrydelse, der – såfremt der indgår flere sager i dommen – er den alvorligste. I de fleste tilfælde er de tiltalte blevet dømt for mere end ét forhold, jf. tabel 9. I 82 pct. af ungdomssanktionerne indgår flere forhold mod 64 pct. af frihedsstraffene. Mens ungdomssanktionssagerne i gennemsnit omfatter fire biforhold, omfatter de ubetingede domme i gennemsnit tre. Det maksimale antal biforhold er blandt ungdomssanktionssagerne er 33, mens antallet er 57 for frihedsstraffene.

Tabel 9. Domme fordelt efter antallet af biforhold.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ingen biforhold	9	128	137
1 biforhold	13	58	71
2-4 biforhold	16	96	112
5-10 biforhold	9	44	53
Mere end 10 biforhold	4	29	33
I alt	51	355	406

5. Tidligere kriminalitet

Med tidligere straffe forstås tiltalefrafald (med eller uden vilkår), bøder, frihedsstraffe, ungdomssanktioner og foranstaltningsdomme.

Tabel 10. Domme fordelt efter antallet af tidligere afgørelser.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ingen tidligere afgørelser	19	79	98
1 tidl. afgørelse	12	80	92
2-3 tidl. afgørelser	16	122	138
4-5 tidl. afgørelser	4	40	44
Mere end 5 tidl. afgørelser	0	34	34
I alt	51	355	406

⁹ Sager vedrørende vold mod tjenestemand, simpel vold og trusler er ikke inkluderet i denne beregning.

Mere end hver tredje af dem, der er idømt en ungdomssanktion, er ikke tidligere straffet mod godt hver femte af de unge med en frihedsstraf, jf. tabel 10. Andelen af unge med mere end én tidligere afgørelse er også større blandt de frihedsstraffede (55 pct.) end blandt de ungdomssanktionsdømte (39 pct.). I gennemsnit har de unge med en ungdomssanktion 1,4 tidligere afgørelser, mens det tilsvarende antal er 2,2 for de unge idømt en frihedsstraf.

Tabel 11 viser, hvilke strafferetlige afgørelser den tidligere kriminalitet har ført til. Særligt omfanget af tidligere ubetingede frihedsstraffe varierer meget mellem de to grupper, idet der er registreret 112 blandt de aktuelt frihedsstraffede mod 8 for dem med en ungdomssanktion.

Tabel 11. Domme fordelt efter arten og antallet af tidligere afgørelser.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf
Ingen tidligere afgørelser	19	79
Tiltalefrafald uden vilkår i alt	0	27
- heraf 1	0	23
2 eller flere	0	4
Tiltalefrafald med vilkår i alt	5	5
- heraf 1	5	5
2 eller flere	0	0
Bøde i alt	22	200
- heraf 1	15	94
2 eller flere	7	106
Betinget dom i alt	17	163
- heraf 1	11	122
2 eller flere	6	41
Ubetinget dom i alt*	8	112
- heraf 1	7	77
2 eller flere	1	35

* Inkluderer også eventuelle foranstaltninger og ungdomssanktioner.

Samlet set må de unge med ungdomssanktion betragtes som mindre kriminelt belastede end de unge, der idømmes en frihedsstraf, hvilket i hvert fald i nogen grad beror på, at dem med frihedsstraf gennemgående er ældre end dem, der idømmes en ungdomssanktion, jf. senere.

6. Alder, køn og etnisk herkomst

6.1. Alder

Som nævnt er det et kriterium for idømmelse af en ungdomssanktion, at den unge på gerningstidspunktet ikke er fyldt 18 år, jf. straffelovens § 74 a. Desuden fremgår det af Ekspertgruppens rapport om ungdomskriminalitet, at en ungdomssanktion som udgangspunkt ikke skal anvendes, hvis den unge på domstidspunktet er fyldt eller forholdsvis kort tid efter fylder 18 år, medmindre den unges personlige forhold taler for det. Dette kan være med til at forklare, at andelen af 17-årige er langt

større blandt de unge, der er idømt en frihedsstraf, end blandt de ungdomssanktionsdømte, jf. tabel 12.¹⁰

Tabel 12. Domme fordelt efter den dømtes alder på gerningstidspunktet.

	Ungdomssanktion		Frihedsstraf	
	Antal	Procent	Antal	Procent
15 år	24	47 %	47	13 %
16 år	21	41 %	90	25 %
17 år	6	12 %	218	61 %
I alt	51	100 %	355	100 %

Det ses, at langt de fleste – knap 90 pct. – af de unge, der er idømt en ungdomssanktion, var 15 eller 16 år på gerningstidspunktet for deres lovovertrædelse. De unge, der blev idømt en frihedsstraf, var derimod lidt ældre, idet 61 pct. var 17 år gerningstidspunktet. Gennemsnitsalderen på gerningstidspunktet er for ungdomssanktionsgruppen 16,1 år mod 17,0 år for de unge, der er idømt en frihedsstraf.

6.2 Køn

Af de 51 unge, der i 2011 blev idømt en ungdomssanktion, er tre piger, mens antallet af piger, der blev idømt en frihedsstraf, er 21. Relativt set er andelen af piger lige store i de to grupper, nemlig seks pct., jf. tabel 13.

Tabel 13. Domme fordelt efter arten og den dømtes køn.

	Ungdomssanktion		Frihedsstraf	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Pige	3	6 %	21	6 %
Dreng	48	94 %	334	94 %
I alt	51	100 %	355	100 %

6.3 Etnisk herkomst

For de unge idømt en ungdomssanktion gælder det, at tre ud af fire er af dansk oprindelse, jf. tabel 14. Den sidste fjerdedel fordeler sig ligeligt mellem indvandrere eller efterkommere. For de unge med frihedsstraf er andelen med dansk oprindelse mindre, nemlig 52 pct. Hver fjerde, som er blevet idømt en frihedsstraf, er efterkommer, mens 16 pct. har indvandrerstatus og syv pct. er udlændinge uden tilknytning til landet.

¹⁰ Det ses også, at alene tre af de unge, der i 2011 blev idømt en ungdomssanktion, var fyldt 18 år på domstidspunktet, mens tilsvarende gjorde sig gældende for 127 (svarende til 36 pct.) af de unge med en frihedsstraf.

Tabel 14. Domme fordelt efter den dømtes herkomst og indvandrerstatus.

	Ungdomssanktion		Frihedsstraf	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Dansk oprindelse	38	75 %	185	52 %
Indvandrer	6	12 %	56	16 %
Efterkommer	7	14 %	90	25 %
Udlænding uden tilknytning til Danmark	0	0 %	24	7 %
I alt	51	100 %	355	100 %

Fordelingen mellem unge af dansk herkomst og unge af fremmed herkomst, der har fået en ungdomssanktion, har forandret sig meget siden 2002, hvor kun 42 pct. var af dansk herkomst.

7. De 14-årige

I 2011 var den kriminelle lavalder 14 år. De ungdomssanktioner og frihedsstraffe, der angår unge, der på gerningstidspunktet var under 15 år, behandles her separat. Det bemærkes, at i det omfang, den idømte straf ikke allerede var fuldbyrdet, blev dommene ophævet pr. 28. februar 2012, hvor en lovændring ændrede den kriminelle lavalder til 15 år.

Der er i alt 18 relevante domme, der angår 14-årige, hvilket svarer til 4 pct. af ud af samlede antal ungdomssanktioner og frihedsstraffe. Dommene fordeler sig ligeligt, således at ni er ungdomssanktioner og ni er ubetingede fængselsstraffe. To af frihedsstraffene angår samme person.

Af de ni ungdomssanktion er der for seks fastsat en længstetid for fase 1 på indtil 2 måneder og i ét tilfælde 4 måneder. I de sidste to tilfælde er der ikke angivet en længstetid. For fase 2 er der i seks af sanktionerne fastsat en maksimal anbringelsestid på indtil 12 måneder, én på indtil 14 måneder og én på indtil 18 måneder. I én sag er der ikke fastsat længstetid for fase 2.

Tabel 15. Samlet strafflængde for de ubetingede domme til 14-årige.

Hele straf- længden	Ubetinget del				I alt
	30-60 dage	Indtil 4 mdr.	Indtil 6 mdr.	Indtil 12 mdr.	
30-60 dage	1				1
> 5 til 6 mdr.			1		1
> 9 til 12 mdr.		4		1	5
> 15 til 18 mdr.	1		1		2
I alt	2	4	2	1	9

Af de ni frihedsstraffe er de syv kombinationsdomme. Den samlede strafflængde og længden af den ubetingede del fremgår af tabel 15.

I 15 af de 18 domme har den unge været varetægtsfængslet forud for dommen. Én har været anbragt delvist i arresthus og delvist i surrogat, mens de resterende 14 personer har siddet i surrogatfængsel under hele varetægtsperioden. Gennemsnitslængden for varetægtsfængslingerne er 84 dage.

En væsentlig del af dommene til de 14-årige angår røveri, jf. tabel 16, idet 15 ud af 18 domme er givet for røveri. To domme angår brandstiftelse og én vold eller lignende mod vidne eller dennes nærmeste.

Tabel 16. Ungdomssanktioner og ubetingede frihedsstraffe idømt 14-årige i 2011, fordelt efter kriminalitetens art.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Vold og lign. mod vidne	0	1	1
Røveri	7	8	15
Brandstiftelse	2	0	2
I alt	9	9	18

Med hensyn til antal biforhold omfatter ungdomssanktionerne i gennemsnit otte mod tre for frihedsstraffene. Denne forskel skyldes, at to af ungdomssanktionerne omfatter henholdsvis 31 og 26 biforhold. Det maksimale antal biforhold vedrørende de ubetingede domme er ni. Fem af de 18 domme omfatter ingen biforhold.

Hvad angår tidligere kriminalitet, har de 14-årige af gode grunde stort set ingen tidligere afgørelser. Kun to af de unge, der er idømt en frihedsstraf, har henholdsvis én og to tidligere afgørelser.

Vedrørende køn og etnicitet kan nævnes, at en enkelt af ungdomssanktionerne angår en pige, mens de resterende domme vedrører drenge. I omtrent halvdelen af tilfældene, både for så vidt angår ungdomssanktioner og de ubetingede frihedsstraffe, er personen af dansk herkomst, jf. tabel 17.

Tabel 17. Ungdomssanktioner og ubetingede frihedsstraffe idømt 14-årige i 2011, fordelt efter herkomst.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Dansk oprindelse	5	4	9
Indvandrer	1	2	3
Efterkommer	3	1	4
Udlænding uden tilknytning til Danmark	0	2	2
I alt	9	9	18